

(перцептивні можливості, емоційна врівноваженість, впевненість в собі, особистий потенціал, активність, організаційні вміння), психологічну культуру (емоції, волю, пам'ять, увагу), комунікативну культуру (педагогічний такт, етика спілкування, самовіддача, контакт з аудиторією, дидактичні вміння), мовну компетенцію (техніка мови, культура мови та невербального спілкування, артистизм, дикція). Також великого значення мають авторитет і імідж викладача. Успіх спілкування у багато в чому залежить від ентузіазму, наснаги, енергетики педагога. Енергетичні імпульси передаються аудиторії, підносять пафос промови, що впливає на ефективність роботи. Навіть жести викладача мають свою мову, і як стверджував К.С. Станіславський, що «рухи продовжують слова», тобто міміка, погляд, рухи, одяг, зовнішність, зачіска мають свій вплив на слухачів.

Таким чином, викладач вищої школи повинен бути активною, комунікативною особистістю, вміти впливати на аудиторію за допомогою мовних прийомів, технікою мови, володіти етикою оратора, виробити свій власний образ, власний стиль, знати особливості цільової аудиторії, тобто риторична культура є необхідною умовою для професійно компетентного викладача, яку необхідно цілеспрямовано формувати.

МОСЯ Ірина

ПРОЕКТУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ: КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД

Сьогодні пріоритети роботодавців схиляються до випускника професійно-технічного навчального закладу, який вже з перших днів роботи за фахом здатний компетентно, ефективно і відповідально виконувати складні виробничі завдання, готового до постійного професійного зростання, творчого саморозвитку. Важливим нині є не тільки обсяг знань випускника, а й уміння ними оперувати, бути готовим змінюватися та пристосовуватися до нових потреб ринку праці, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, ефективно розв'язувати проблемні виробничі ситуації. Тому надзвичайно актуальною нині є проблема модернізації педагогічного процесу професійно-технічних навчальних закладів на засадах ідей компетентісної парадигми. Фундаментальне значення для педагогічної науки в розробці проблем формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників мають роботи С. Амеліної, Н. Бібік, С. Гончаренка, І. Зязюна, В. Кременя, Н. Ничкало, В. Лугового, В. Радкевич, О. Пометун, С. Сисоєвої, А. Вербицького, В. Ягупова.

Разом з тим, у педагогічній теорії недостатньо вивчено сучасні педагогічні фактори та умови проектування змісту підготовки кваліфікованих робітників.

Метою нашого дослідження є визначення та обґрунтування педагогічних факторів та умов проектування змісту професійно-технічної освіти.

На першому етапі наукового пошуку методом експертного оцінювання було визначено, що домінуючими факторами проектування змісту є: вимоги виробництва (практики) до кваліфікації випускника ПТНЗ; закономірності навчання (який обсяг навчального матеріалу може бути засвоєним учнями, у якому темпі, в якій логіці тощо); цілісна система здатностей, оволодіння якими забезпечує сформованість професійної компетентності випускника; уніфікація і диференціація навчального матеріалу; методи і форми організації навчання.

Наведені результати факторного аналізу дозволяють обґрунтувати першу умову педагогічного проектування змісту професійно-технічної освіти, що має ураховувати ієрархію цілей і завдань підготовки кваліфікованих робітників.

Вказана педагогічна умова ґрунтується на ідеї ієрархізації цілепокладання в умовах системного підходу до створення нових форм відображення змісту професійно-технічної освіти. На нашу думку, у цій системі підпорядкованими мають бути такі цілі: цілі, визначені державним стандартом професійно-технічної освіти з конкретної професії; цілі вивчення навчальних предметів; цілі вивчення кожного модуля, теми предмету; цілі навчальних занять; цілі виконання індивідуальних навчальних завдань.

Сенс підпорядкованості полягає у тому, щоб цілі індивідуальних навчальних завдань були узгоджені з цілями навчальних занять, котрі мають бути підпорядковані цілям вивчення окремих тем навчального предмета, які у свою чергу підпорядковані цілям навчального предмета в цілому, а цілі навчального предмета мають підпорядковуватися цілям державного стандарту професійно-технічної освіти з конкретної професії. Підкреслимо, що саме така чітка ієрархія цілей проектування змісту професійно-технічної освіти спрямована на досягнення основного завдання стандартизації – встановлення єдиних вимог до результатів освітньої діяльності професійно-технічних навчальних закладів.

Навчальний матеріал може бути засвоєний учнем на різних рівнях, а саме: впізнавання, відтворення, евристичний, творчий. Зокрема, на початкових, найелементарніших рівнях оволодіння навчальним матеріалом учень може впізнати, розрізнити, ідентифікувати об'єкти чи явища. При цьому його діяльність є репродуктивною, алгоритмічною, «з підказкою». Щоб досягти цього рівня, учневі, як правило, достатньо хоч раз сприйняти нову інформацію: прочитати підручник, вислухати пояснення викладача, побачити показ майстром виробничого навчання трудового прийому чи операції.

Другий рівень засвоєння знань виявляється у точному чи близькому до точного відтворенні навчального матеріалу. При цьому учень застосовує раніше засвоєну орієнтовну основу дії при виконанні типової задачі, проекту по методиці, правилу чи алгоритму, що відтворюється по пам'яті (знання-копії).

Третій рівень засвоєння навчального матеріалу – це рівень умінь, перший рівень продуктивної діяльності. У завданні, розрахованому на такий рівень, формулюється лише мета, але не вказується ні на умову, ні на дії, які необхідно виконати для досягнення мети. Від учня вимагається «додумати» ситуацію, вибрати, які з раніше засвоєних дій необхідно вибрати для розв'язання завдання.

Найскладнішим рівнем засвоєння досвіду є творчий, четвертий рівень, який має ознаки продуктивної діяльності дослідницького характеру. На цьому рівні учень сам формулює мету, деталізує її, здійснює пошук умов і дій для її досягнення. У результаті такої пошукової діяльності учень діє «без правил», але у відомій йому галузі, створюючи нові правила.

Підкреслимо, що у змісті підготовки майбутніх кваліфікованих робітників необхідно не лише надавати можливість учням засвоювати необхідні знання, уміння й навички, а й визначати необхідний рівень їх засвоєння. Натомість аналіз педагогічної практики переконує, що сучасний навчально-виховний процес недостатньо реалізує особистісно-розвивальну концепцію, положення компетентнісного підходу, чітко регламентує усі кроки просування учня у здобутті професійних знань на шкоду його особистісному саморозвитку.

Варто погодитися з ученими у тому, що сучасна методологія компетентнісного підходу в освіті має ґрунтуватися на ідеї необхідності заміни традиційного репродуктивного навчання творчо-дієвим, яке має сприяти не тільки оволодінню навчальною інформацією, а й особистісному розвитку молоді, формуванню системи соціокультурних потреб, самоактуалізації та саморозвитку особистості.

Отже, зміст професійно-технічної освіти має включати особистісний компонент, бо сьогодення вимагає від людини високої творчої самостійності, умінь ставити перед собою високі цілі та знаходити оптимальні методи і засоби їх досягнення шляхом самоосвіти, самовиховання, самоорганізації. Крім того, при проектуванні змісту освіти маємо враховувати випереджувальний характер рівня професійного розвитку особистості у порівнянні з рівнем розвитку виробництва. Важливим є й те, що при цьому в навчальних планах і програмах відображається специфіка конкретного регіону, відмінні особливості конкретного навчального закладу, можливість варіативної зміни змісту професійно-технічної освіти в залежності від змінюваних умов.

Висновок. До домінуючих педагогічних умов проектування змісту професійно-технічної освіти відносимо: забезпечення підпорядкованості різних форм педагогічного проектування змісту професійно-технічної освіти ієрархії комплексних цілей і завдань підготовки кваліфікованих робітників; відображення у змісті навчального матеріалу різного рівня засвоєння навчальної інформації; введення до усіх форм відображення змісту професійно-технічної освіти особистісного компоненту; урахування при проектуванні змісту професійно-технічної освіти її галузевого і

міжгалузевого характеру та випереджувальної спрямованості. Подальші наукові дослідження будуть присвячені розробленню методики відбору змісту індивідуальних навчальних завдань.

ПАЛАМАРЕНКО Інна

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ НА ОСНОВІ ПРОЕКТНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах на сучасному етапі не усвідомлюється без залучення інноваційних технологій. Термін «інноваційні технології» має широке тлумачення і охоплює не тільки новітні інформаційно-технічні розробки (мультимедійні та інтерактивні ресурси), але й провідні методи та методики навчання. Інноваційні технології, які використовуються в процесі викладання іноземних мов, покликані сприяти підвищенню рівня володіння іноземною мовою, а також виступають ефективним методом створення мотивації студентів у процесі навчання. Серед таких технологій окреме місце займає метод розробки та презентації проектів.

В основі проектної методики навчання лежить принцип «навчання через діяння», започаткований Дж. Дьюї, В. Кілпатріком та Е.Торндайком у США у XIX столітті. Згідно цього принципу студент, працюючи над проектом, включається в активний дослідницький процес: формулює гіпотезу, збирає та аналізує інформацію, знаходить варіанти вирішення проблеми, робить висновки. Одночасно розвиваються проблемно-критичне мислення, навички орієнтування у потоці інформації, самоконтроль, формуються комунікативна, лінгвістична, соціокультурна та професійна компетенції.

Стосовно занять з іноземної мови, проект – це спеціально організований викладачем комплекс дій, що передбачає самостійну творчу іншомовну діяльність учнів з розв'язання певної проблеми і завершується створенням творчого продукту. Викладач іноземної мови навчає студентів способом мовленнєвої діяльності, ось чому ми говоримо про комунікативну компетенцією як одну з основних цілей навчання іноземної мови. Основною ідеєю такого підходу викладача іноземної мови є те, що треба перенести акцент з різних видів вправ на активну мислячу діяльність студентів, яка потребує для свого оформлення володіння певними мовними засобами. Ось чому ми звернулись до методу проектів на етапі творчого застосування мовного матеріалу. Тільки метод проектів може дозволити вирішити цю дидактичну задачу і відповідно перетворити заняття з іноземної мови в дискусійний, пошуковий клуб, де вирішуються дійсно цікаві, практично значущі і доступні студентам проблеми, і по можливості, на основі міждисциплінарної інтеграції. Як вже зазначалось, в основі проекту лежить якась проблема. Щоб її вирішити, студенти повинні не тільки знати мову, а й володіти великим об'ємом різноманітних предметних знань, необхідних і достатніх для вирішення даної проблеми.